

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

Тренінг-курс

«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ»

робоча програма

Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Правове регулювання економіки

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

обов'язкова
українська

Завідувач кафедри здорового способу життя
і безпеки життєдіяльності

Андрій ІВАШУРА

Харків
2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри *здорового способу життя і безпеки життєдіяльності*
Протокол № 6 від 02.03.2023 р.

Розробники:

Михайлова Євгенія Олександрівна, к.т.н., доцент кафедри *здорового способу життя і безпеки життєдіяльності*.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми тренінг-курсу**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри розробника РПТК	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація тренінг-курсу

Зворотною стороною науково-технічного, соціального, економічного прогресу є підвищення ризику виникнення й негативного впливу небезпеки на життєдіяльність людини і стан навколишнього середовища. Саме тому підвищення рівня безпеки є одним з найбільш актуальних завдань на сьогодні. Цілком очевидно, що абсолютну безпеку створити не можливо, але мінімізувати ймовірність виникнення небезпеки – завдання посильне проте складне, оскільки потребує від людей, перш за все, переосмислення й переоцінювання накопиченого досвіду й знань з позицій сучасних досягнень науки, інакше кажучи, необхідна докорінна зміна світосприйняття людини. Для досягнення цієї мети створюють нові галузі знань, які поєднують у собі найрізноманітніший сучасний і минулий досвід людства. Одним з прикладів такого складного поєднання знань є тренінг-курс "Безпека життєдіяльності та охорона праці", який базується на системному підході до аналізу та вирішення питань безпеки людини. Його зміст спрямовано на поглиблене всебічне вивчення та класифікацію небезпек, які можуть впливати на людину, джерел їх виникнення, а також засобів і заходів, спрямованих на їх попередження й ліквідацію. Наукова основа тренінг-курсу складається з результатів сучасних досліджень з фізіології та психології праці, ергономіки, екології тощо, що забезпечує системність знань, які одержує студент.

Мета тренінг-курсу: вивчення загальних закономірностей виникнення та розвитку небезпек; аналіз характеру і наслідків впливу небезпек на життя та здоров'я людини; формування необхідних вмінь та навичок для запобігання й ліквідації небезпек.

Характеристика тренінг-курсу

Курс	1
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	2
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення тренінг-курсу

Пререквізити	Постреквізити
Вступ до фаху	Трудове право

Компетентності та результати навчання за тренінг-курсом

Компетентності	Результати навчання
ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.	РН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК9. Здатність працювати в команді.	РН 17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.
--	---

Програма тренінг-курсу

Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності та охорона праці

Тема 1. Основні поняття і базові принципи безпеки життєдіяльності

1.1. Мета, об'єкт і предмет тренінг-курсу.

Розвиток і становлення тренінг-курсу "Безпека життєдіяльності" (БЖД). Мета, об'єкт і предмет вивчення тренінг-курсу, його зміст і структура. Зв'язок БЖД з іншими загальноосвітніми і спеціальними дисциплінами. Основні поняття – життя, діяльність, навколишнє середовище, безпека, небезпека, надзвичайна ситуація та ін. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства.

1.2. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек.

Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Критерії переходу небезпечної події у надзвичайну ситуацію (НС).

1.3. Класифікації небезпек і надзвичайних ситуацій.

Класифікація небезпек залежно від наслідків впливу уражуючих чинників на організм людини, за природою походження, за характером впливу на організм людини, за локалізацією, за часом прояву негативних наслідків, за заподіяним збитком та інші.

Класифікація НС за характером походження подій, що зумовили їх виникнення на території України. Класифікація НС залежно від обсягів спричинених збитків, обсягів технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для їх ліквідації.

Загальні принципи надання першої долікарської допомоги постраждалим у разі виникнення небезпечної або надзвичайної ситуації.

1.4. Здоров'я – необхідна умова безпечної існування людини.

Валеологія – наука про здоров'я людини. Генотип і фенотип людини. Характеристики індивідуального й суспільного здоров'я. Основні механізми підтримки здоров'я людини. Чинники, які впливають на здоров'я людини.

1.5. Загальні положення законодавства України з безпеки життєдіяльності.

Основні документи, на яких базується законодавча та нормативно-правова база України з БЖД. Їхня стисла характеристика.

1.6. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою.

Структурно-функціональна схема державного управління безпекою життєдіяльності в Україні. Загальні норми законодавства, підзаконних актів, стандарти й технічні умови, технічні та адміністративні регламенти, що визначають принципи і механізми регулювання безпеки життєдіяльності.

Моніторинг – основна форма контролю за функціонуванням системи БЖД. Робота органів центральної державної і місцевої виконавчої влади з питань забезпечення безпеки життєдіяльності людини. Взаємодія роботодавця і працівника у вирішенні проблем підвищення рівня безпеки. Роль наглядових комісій у здійсненні контролю за функціонуванням системи БЖД.

Тема 2. Фізіологічні та психологічні критерії безпеки людини

2.1. Основні фізіологічні системи організму людини.

Основні підсистеми й системи організму людини, їхня характеристика та роль у забезпеченні життєдіяльності людини. Захисні властивості людського організму.

2.2. Загальна характеристика аналізаторів людини.

Роль аналізаторів у забезпеченні життєдіяльності людини. Абсолютний і диференційний пороги відчуття. Закон Вебера-Фехнера. Класифікація аналізаторів.

2.3. Рефлекс і рефлекторна дуга.

Значення рефлексів для забезпечення життєдіяльності людини. Умовні та безумовні рефлекси, особливості їхньої роботи.

2.4. Психічні властивості та процеси особистості.

Загальне уявлення про психіку людини. Психічні процеси особистості: мислення, пам'ять, увага та ін. Психічні властивості особистості: темперамент, характер, здібності, воля та ін. Роль психічних процесів і властивостей у забезпеченні безпеки людини. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки.

2.5. Класифікація і характеристика станів організму людини.

Поняття "стан організму", класифікація станів організму людини. Аналіз найбільш поширених несприятливих станів організму людини: втома, стрес, монотонія. Вплив несприятливих станів на безпеку людини. Можливі шляхи вирішення проблеми несприятливих станів. Основні заходи з підвищення психофізіологічної стійкості працівника до професійних небезпек.

Тема 3. Природні небезпеки, характер їхніх проявів і вплив на людину

3.1. Загальна характеристика природного середовища.

Загальна характеристика природного середовища. Екологічна характеристика життєдіяльності людини. Класифікація чинників природного середовища. Їхній вплив на життєдіяльність людини.

3.2. Природні небезпеки. Їхня класифікація. Негативний вплив на життєдіяльність людини.

Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледі.

Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки небезпечних топологічних явищ: повеней, цунамі, зсувів, селі та ін.

Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки небезпечних тектонічних явищ: землетрусів, вивержень вулканів та ін.

Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки небезпечних космічних явищ: космічних випромінювань, падіння метеоритів та ін.

Біологічні небезпеки. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних захворювань (холера, сибірка, чума та ін.). Інфекційні захворювання тварин і рослин.

3.3. Негативний антропогенний вплив на природне середовище.

Антропогенні небезпеки, їхня характеристика, наслідки впливу на життєдіяльність людини і навколишнє середовище.

Тема 4. Техногенні небезпеки, характер їхніх проявів і вплив на людину

4.1 Загальна характеристика техногенного середовища.

Загальна характеристика техногенного середовища. Класифікації небезпечних техногенних чинників.

4.2. Техногенні небезпеки.

Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Комунальні аварії та їхні наслідки.

4.3. Негативний вплив техногенних небезпек на життєдіяльність людини.

Чинники, що впливають на безпеку життєдіяльності людини: мікроклімат, освітлення, шум, вібрація, електромагнітні поля та випромінювання. Їхні характеристики, класифікації та негативний вплив на людину. Класифікація небезпечних хімічних речовин за характером

впливу на організм людини. Шляхи потрапляння небезпечних хімічних речовин до організму людини.

4.4. Засоби і заходи з обмеження негативного впливу чинників техногенного середовища.

Професійний відбір і професійна орієнтація як засоби забезпечення безпеки діяльності людини. Види професійного відбору: медичний, соціальний, освітній, психофізіологічний.

Тема 5. Соціальні небезпеки, характер їхніх проявів і вплив на людину

5.1 Загальна характеристика соціального середовища. Соціальні небезпеки.

Загальна характеристика соціального середовища. Небезпечні соціальні чинники. Соціальні чинники, що впливають на життя та здоров'я людини. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Алкоголізм та наркоманія. Зростання злочинності як чинник небезпеки. Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі. Фактори, що підвищують індивідуальну імовірність наразитись на небезпеку.

5.2. Глобальні проблеми людства.

Глобальні проблеми людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування, припинення гонки озброєння та відвернення ядерної війни, охорона навколишнього природного середовища, паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, інформаційна, ліквідація небезпечних захворювань.

Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму. Класифікація об'єктів щодо забезпечення захисту від терористичних дій. Антитерористичні критерії оцінювання уразливості та підвищення стійкості роботи об'єктів підвищеної небезпеки.

5.3. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини.

Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.

Тема 6. Ризик. Аналіз ризику. Управління ризиком

6.1. Аксиоми безпеки життєдіяльності.

Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Аксиома абсолютної безпеки та аксіома про потенційну небезпеку, їх порівняння та роль у створенні безпечних умов життєдіяльності.

6.2. Аналіз ризику.

Визначення понять "аналіз ризику" і "ризик". Класифікації ризиків за масштабами розповсюдження, за доцільністю, за ступенем припустимості, за відношенням до сфери діяльності людини та іншими ознаками. Оцінювання ризику виникнення небезпеки, одержання кількісних характеристик небезпеки, приклади розрахунків. Концепція прийнятного ризику, її значення для створення безпечних умов існування сучасного суспільства.

6.3. Методи оцінювання ризику виникнення небезпеки.

Методичні підходи до визначення ризику.

Інженерний метод: якісний етап (загальна характеристика всіх можливих небезпек), кількісний етап (вибір найбільш імовірних небезпек, розробка ефективних заходів для їх усунення шляхом побудови «дерев відмов»).

Модельний метод: побудова моделей виникнення та розвитку небезпеки, аналіз можливих негативних наслідків її реалізації для людини.

Експертний метод: фаховий аналіз ризику виникнення небезпеки.

Соціологічний метод: проведення опитування населення, статистичне оброблення даних, виявлення найбільш значущих небезпек.

6.4. Управління ризиком.

Визначення поняття «управління ризиком». Управління безпекою через порівняння витрат й отриманої вигоди від зниження ризику. Розроблення ризик-стратегії з метою зниження вірогідності реалізації ризику і мінімізації можливих негативних наслідків. Вибір методів (відмова від ризиків, зниження, передача і ухвалення) та інструментів управління виявленим ризиком.

Тема 7. Загальні питання охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці

7.1. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном.

Аналіз стану охорони праці в Україні та за кордоном. Міжнародні та українські програми з охорони праці: імплементація та результати.

7.2. Законодавство України про охорону праці.

Конституційні засади охорони праці в Україні. Закон України «Про охорону праці». Основні принципи державної політики України в галузі охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, структура і реєстр. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці. Система стандартів безпеки праці (ССБП). Міждержавні стандарти ССБП. Національні стандарти України з охорони праці. Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці.

7.3. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.

7.4. Фінансування охорони праці.

Основні принципи і джерела. Заходи і засоби з охорони праці, витрати на здійснення і придбання яких включаються до валових ви-трат.

7.5. Система державного управління охороною праці в Україні.

Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

7.6. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації.

Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість. Основні завдання, функції служби охорони праці. Структура і чисельність служб охорони праці. Права і обов'язки працівників служби охорони праці.

Тема 8. Основи фізіології та гігієни праці

8.1. Повітря робочої зони.

Мікроклімат робочої зони. Нормування і контроль параметрів мікроклімату. Заходи і засоби нормалізації параметрів мікроклімату. Контроль за станом повітряного середовища. Заходи та засоби попередження забруднення повітря робочої зони. Організація повітрообміну в приміщеннях, повітряний баланс. Природна вентиляція і її види. Системи штучної (механічної) вентиляції, їх вибір, конструктивне оформлення.

8.2. Освітлення виробничих приміщень.

Природне, штучне, суміщене освітлення. Основні вимоги до виробничого освітлення. Нормування освітлення. Класифікація джерел штучного освітлення.

8.3. Вібрація.

Класифікація вібрацій. Гігієнічне нормування вібрацій. Методи контролю параметрів вібрацій. Типові заходи та засоби колективного та індивідуального захисту від вібрацій.

8.4. Шум.

Класифікація шумів. Нормування шумів. Контроль параметрів шуму. Методи і засоби колективного та індивідуального захисту від шуму. Джерела і параметри інфразвукових та ультразвукових коливань. Нормування та контроль рівнів, основні методи та засоби захисту від ультразвуку та інфразвуку.

8.5. Електромагнітні поля та випромінювання.

Джерела і класифікація електромагнітних полів випромінювань радіочастотного діапазону. Нормування електромагнітних полів і випромінювань радіочастотного діапазону. Методи контролю електромагнітних полів і випромінювань радіочастотного діапазону. Захист від електромагнітних полів і випромінювань радіочастотного діапазону.

Класифікація та джерела випромінювань оптичного діапазону. Особливості інфрачервоного (ІЧ), видимого і ультрафіолетового (УФ) випромінювань, їх нормування і методи контролю. Засоби та заходи захисту від ІФ, УФ і видимого випромінювань.

Джерела іонізуючого випромінювання, класифікація і особливості їх використання. Типові методи та засоби захисту персоналу від іонізуючого випромінювання у виробничих умовах.

8.6. Електричний струм.

Електричні травми. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Умови ураження людини електричним струмом. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи.

8.7. Санітарно-гігієнічні вимоги до планування і розміщення робочих приміщень.

Класи шкідливості підприємств за санітарними нормами. Енерго- і водопостачання, каналізація, транспортні комунікації на підприємстві, в організації або установі. Вимоги охорони праці до розташування виробничого і офісного обладнання та організації робочих місць.

Тема 9. Безпека робочого місця.

9.1. Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру.

Інциденти та невідповідності. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості.

9.2. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням.

9.3. Принципи організації безпечного робочого місця.

Ергономіка – наука про створення безпечних умов праці. Поняття «робоче місце», «робочий простір». Оцінювання якості організації робочого місця. Ергономічність системи «людина-техніка-середовище». Організація режимів праці й відпочинку на підприємствах, в організаціях і установах. Негативні наслідки неправильної організації режимів праці і відпочинку робітників.

Тема 10. Пожежна безпека

10.1. Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин.

Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухонебезпечних і пожежонебезпечних приміщень і зон.

10.2. Засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки приміщення.

Пожежна сигналізація і її типи. Засоби пожежогасіння і їх класифікація. Вивчення питань пожежної безпеки працівниками.

10.3. Забезпечення і контроль стану пожежної безпеки у робочих приміщеннях.

Робота органів державного пожежного нагляду. Організація пожежної охорони підприємств.

Перелік практичних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план тренінг-курсу".

Методи навчання та викладання

Розподіл методів навчання і викладання за темами тренінг-курсу

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
Тема 1. Основні поняття і базові принципи безпеки життєдіяльності	Дискусії, презентації, ілюстрації

Тема 2. Фізіологічні та психологічні критерії безпеки людини	Дискусії, презентації, ілюстрації
Тема 3. Природні небезпеки, характер їхніх проявів і вплив на людину	Робота в малих групах з питання: "Засоби захисту від негативного впливу природних небезпек на життєдіяльність людини". Презентації, ілюстрації
Тема 4. Техногенні небезпеки, характер їхніх проявів і вплив на людину	Робота в малих групах з питання: "Засоби захисту від негативного впливу техногенних небезпек на життєдіяльність людини". Презентації, ілюстрації
Тема 5. Соціальні небезпеки, характер їхніх проявів і вплив на людину	Робота в малих групах з питання: "Засоби захисту від негативного впливу соціальних небезпек на життєдіяльність людини". Презентації, ілюстрації
Тема 6. Ризик. Аналіз ризику. Управління ризиком	Дискусії, презентації, ілюстрації
Тема 7. Загальні питання охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці	Дискусії і презентації
Тема 8. Основи фізіології та гігієни праці	Робота в малих групах з питання: "Вплив електромагнітних полів і випромінювань на здоров'я і працездатність робітника". Презентації, ілюстрації
Тема 9. Профілактика травматизму та професійних захворювань	Дискусії, презентації, ілюстрації
Тема 10. Пожежна безпека	Робота в малих групах з питання: "Первинні засоби пожежогасіння і їх класифікація". Презентації

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою тренінг-курсу передбачають практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять і оцінюється сумою набраних балів. Максимальна сума балів, що може отримати студент протягом семестру – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту одержати залік, – 60 балів;

Поточний контроль з тренінг-курсу проводять у таких формах:

індивідуальне опитування;

виконання компетентнісно-орієнтованих завдань;

проведення поточних контрольних робіт.

Оцінка знань студента під час поточного контролю проводиться з метою перевірки рівня підготовленості студента до виконання певної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

результативність, активність, систематичність роботи студента протягом семестру, а також відвідування занять;

виконання компетентнісно-орієнтованих завдань;

виконання завдань для самостійного опрацювання.

Оцінювання роботи студента протягом семестру проводиться за наступними критеріями:

ступінь розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу з тренінг-курсу;

ступінь оволодіння практичними навичками з тренінг-курсу і вміння їхнього застосування у різних умовах діяльності;

уміння застосовувати отримані теоретичні знання для вирішення практичних завдань, аналізу конкретних ситуацій як винесених на самостійне опрацювання, так і тих, що розглядаються в аудиторії;

ознайомлення з рекомендованою та сучасною літературою з питань безпеки життєдіяльності та охорони праці;

логічність та аналітичність викладу матеріалу в письмових роботах і аудиторних виступах, аргументація своєї позиції, здатність до узагальнення інформації та формулювання висновків на її основі.

Оцінку знань студента проводять з урахуванням відповідності виконаного завдання усім п'ятьом зазначеним критеріям. Відсутність одного із критеріїв знижує оцінку на певну кількість балів.

Тренінг-курс містить дванадцять компетентнісно-орієнтованих завдань, за кожне з яких студент може отримати максимум 5 балів. Максимальна сума балів, що може одержати студент за виконання компетентнісно-орієнтованих завдань, складає 60 балів. При оцінюванні завдань головними критеріями є якість, своєчасність та обґрунтованість виконаного завдання. При недостатньому ступені виконання завдань викладач має право знизити оцінку за роботу.

Поточний тестовий контроль проводять два рази за семестр. Тести включають запитання множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій тренінг-курсу. Студент може отримати за кожне правильно виконане тестове завдання максимум 20 балів. Максимальна сума балів, що може одержати студент за виконання тестових завдань, складає 40 балів. Для одержання оцінки: "задовільно" студент повинен набрати не менш 12 балів; "добре" – не менш 15 балів; "відмінно" – не менш 18 балів.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання поза аудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Рейтинг-план тренінг-курсу

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мах бал
Тема 1	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Тренінгова робота №1. Основні поняття безпеки життєдіяльності	Компетентнісно-орієнтовані завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Підготовка до практичного заняття		
Тема 2	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Тренінгова робота №2. Здоров'я і механізми його підтримки Тренінгова робота 3. Психічні процеси і властивості особистості	Компетентнісно-орієнтоване завдання	5

	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Підготовка до практичного заняття		
	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Тренінгова робота 4. Стани втоми і стресу	Компетентнісно-орієнтоване завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Підготовка до практичного заняття		
Тема 3	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Тренінгова робота 5. Вплив чинників природного середовища на життєдіяльність людини	Компетентнісно-орієнтоване завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Підготовка до практичного заняття		
Тема 4	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Тренінгова робота 6. Вплив чинників техногенного середовища на життєдіяльність людини Тренінгова робота 7. Ресурси працівника	Компетентнісно-орієнтовані завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Підготовка до практичного заняття		
Тема 5	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Тренінгова робота 8. Вплив чинників соціального середовища на життєдіяльність людини	Компетентнісно-орієнтоване завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Підготовка до практичного заняття		
Тема 6	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Тренінгова робота 9. Аналіз ризику. Методи Оцінювання ризику.	Компетентнісно-орієнтовані завдання	5

		Управління ризиком Тренінгова робота 10. Класифікації ризиків	Контрольна робота №1	20
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Підготовка до практичного заняття. Підготовка до письмової контрольної роботи №1		
Тема 7	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Тренінгова робота 11. Законодавство України з охорони праці	Компетентнісно- орієнтоване завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Підготовка до практичного заняття		
Тема 8	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Тренінгова робота 12. Вентиляція і кондиціонування повітря в адміністративних і громадських приміщеннях	Компетентнісно- орієнтоване завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Підготовка до практичного заняття		
	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Тренінгова робота 13. Природне і штучне освітлення в адміністративних і громадських приміщеннях	Компетентнісно- орієнтоване завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Підготовка до практичного заняття		
Тема 9	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Тренінгова робота 14. Безпека робочого місця	Компетентнісно- орієнтоване завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Підготовка до практичного заняття		

Тема 10	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Тренінгова робота 15. Пожежна безпека приміщення	Компетентнісно-орієнтоване завдання	5
			Контрольна робота №2	20
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Підготовка до практичного заняття. Підготовка до письмової контрольної роботи №2		
Усього			100	

Рекомендована література

Основна

1. Грибан В. Г. Охорона праці : навч. посіб. / В. Г. Грибан, О. В. Негодченко. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 280 с.
2. Запорожець О. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. / О. Запорожець. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 448 с.

Додаткова

3. Висловух А. Безпека харчування як основа безпечної життєдіяльності людини. : навч. посіб. / А. Висловух. – Київ : Центр навчальної літератури, 2018. – 252 с.
4. Міхеєнко О. І. Валеологія. Основи індивідуального здоров'я людини : навч. посіб. / О. І. Міхеєнко. – Суми : Університетська книга, 2019. – 448 с.

Інформаційні ресурси та Інтернет

5. Тренінг-курс "Безпека життєдіяльності та охорона праці" (усі спеціальності факультету "Економіка і право") [Електрон. ресурс] : Сайт ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=8166>
6. Тренінг-курс "Основи охорони праці" [Електрон. ресурс] : практикум для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня / уклад. Ю. В. Буц, О. Ф. Протасенко, О. М. Борисенко, В. Л. Безсонний. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 112 с. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23329>
7. Тренінг-курс "Безпека життєдіяльності" [Електрон. ресурс] : практикум для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня / уклад. О. Ф. Протасенко, Є. О. Михайлова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 126 с. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26070>